
ANNALIS
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN – POLONIA

VOL. XLVIII, 1

SECTIO H

2014

* Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Katedra Teorii i Historii Ekonomii

** Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Wydział Ekonomiczny

JOANNA CZAPŁAK*, ROBERT ŻYŚKO**

*Struktura i znaczenie największych
przedsiębiorstw publicznych w Polsce w latach 1996–2011*

Structure and meaning of the biggest public enterprises in Poland in the years 1996–2011

Słowa kluczowe: przedsiębiorstwa w Polsce, ranking największych przedsiębiorstw, własność państwowa i prywatna

Keywords: enterprises in Poland, ranking of the biggest enterprises, public and private ownership

Celem artykułu jest identyfikacja zmian strukturalnych zachodzących w grupie największych polskich przedsiębiorstw publicznych (pp)¹ w ostatnich 15 latach oraz określenie ich roli i znaczenia wśród największych podmiotów gospodarczych w Polsce. W opracowaniu dokonano wieloaspektowej analizy badanej grupy przedsiębiorstw, wykorzystując trzy charakterystyki ekonomiczne: przychody ze sprzedaży, zatrudnienie i zysk netto².

¹ Zgodnie z Ustawą z dnia 22 września 2006 roku o przejrzystości stosunków finansowych pomiędzy organami publicznymi a przedsiębiorcami publicznymi oraz o przejrzystości finansowej niektórych przedsiębiorców [Dz. U. 2006, Nr 191 poz. 1411, z późn zm.] przez przedsiębiorstwo publiczne należy rozumieć każdy podmiot prowadzący działalność gospodarczą, bez względu na sposób działania oraz formę organizacyjno-prawną, w szczególności spółkę handlową, spółdzielnię, przedsiębiorstwo państwowe, towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych oraz bank państwowy, na którego działalność organ publiczny wywiera decydujący wpływ, niezależnie od wpływu wywieranego na niego przez inne podmioty.

² We wszystkich tabelach przychody oraz zyski netto wyrażono w mld zł, a zatrudnienie w tys. osób.

Wstęp

Dziennik „Rzeczpospolita” od kilkunastu lat publikuje cenione przez środowiska naukowe oraz przez analityków gospodarczych dwie listy rankingowe największych polskich przedsiębiorstw: *Listę 500 największych przedsiębiorstw* oraz *Listę 2000 największych przedsiębiorstw*. Mają one również podobną konstrukcję – szeregują przedsiębiorstwa pod względem osiąganych przychodów oraz zawierają dodatkowe charakterystyki, takie jak dynamika przychodów, wielkość eksportu, rentowność, przychody na jednego zatrudnionego, nakłady inwestycyjne oraz zysk netto. Na potrzeby badań empirycznych w niniejszym opracowaniu wykorzystano dostępne *Listy 500 największych przedsiębiorstw* z roku 1996³ i 2000 oraz *Listy 2000 największych przedsiębiorstw* z lat 2004, 2009, 2011.

Wspomniane rankingi stanowią obszerne źródło informacji o największych polskich podmiotach gospodarczych. Mimo to w swojej pierwotnej postaci, ze względu na niedoskonałości metodologiczne, nie mogą być wykorzystywane do badań naukowych. Te braki są jednak w znacznej większości możliwe do usunięcia przy wykorzystaniu danych GUS oraz innych opracowań i zestawień rankingowych dotyczących największych polskich przedsiębiorstw oraz po przyjęciu pewnych założeń upraszczających⁴. Jedną z głównych wad rankingów dziennika „Rzeczpospolitej” jest obecność na listach zarówno grup kapitałowych, jak i spółek dominujących wraz z podmiotami zależnymi wchodzącymi w ich skład. Taka konstrukcja zaburza wyniki analizy, gdyż do obliczeń mogą zostać wykorzystane powtarzające się części danych⁵. Zatem konieczne było usunięcie z list jednostek dominujących oraz zależnych, a pozostawienie wyłącznie grup kapitałowych.

W przypadku porównywania rankingów z okresu 15 lat pojawiły się dodatkowe problemy wynikające z faktu niejednorodnej metodologii konstruowania list źródłowych. Generalnie można stwierdzić, że w przypadku list z lat 1996 oraz 2000 stosowano mniej szczegółowe kryteria podziału przedsiębiorstw pod względem charakterystyk własnościowych niż w listach z lat 2009 czy 2011. W celu zapewnienia porównywalności danych ujednolicono wyżej wspomniane kryteria podziału.

Przedsiębiorstwa zostały sklasyfikowane według kryterium rodzaju większościowego właściciela na publiczne i prywatne. Jako publiczne, zgodnie z zasadami przyjętymi przez GUS, traktowano przedsiębiorstwa ze stuprocentowymi lub większościowymi udziałami państwa lub państwowych osób prawnych⁶. Dodatkowo w całym zbiorze wyodrębniono spółki komunalne (sk) oraz spółki giełdowe z większościowymi udziałami państwa (sg).

³ Lista 500 z 1996 roku była publikowana w „Nowym Życiu Gospodarczym”.

⁴ Na temat szczegółów metodologicznych „naprawiania” list rankingowych przedsiębiorstw zob.: [J. Czaplak, R. Żyśko 2012, s. 45–47].

⁵ Dane liczbowe charakteryzujące grupę kapitałową częściowo zawierają dane podmiotów wchodzących w skład grupy. Należy pamiętać, że nie podlegają one prostemu sumowaniu odpowiednich pozycji; zgodnie z zasadami rachunkowości stosuje się określone korekty i wyłączenia w przypadku transakcji między jednostką dominującą a zależną.

⁶ Więcej na temat definiowania i rodzajów przedsiębiorstw państwowych zob.: [M. Bałtowski 2012; 2007].

Na podstawie trzech podstawowych charakterystyk ilościowych (przychody ze sprzedaży, zysk netto, wielkość zatrudnienia) obliczono i przeanalizowano trzy wskaźniki efektywnościowe:

- wydajność pracy – przychody ze sprzedaży na zatrudnionego (w tys. zł),
- zyskowność pracy – zysk netto na zatrudnionego (w tys. zł),
- rentowność netto – udział zysku netto w przychodach ze sprzedaży (w procentach).

W analizowanych zbiorach przedsiębiorstw nie uwzględniono banków, firm ubezpieczeniowych ani innych instytucji finansowych, gdyż nie znajdowały się one na *Listach 2000* oraz *500* publikowanych przez dziennik „Rzeczpospolita”.

1. Reprezentatywność próby badawczej

Porównanie grupy przedsiębiorstw z *List 500* z opracowaniami GUS⁷, zawierających dane dotyczące wszystkich przedsiębiorstw funkcjonujących w polskiej gospodarce, pozwoliło zweryfikować przyjętą metodologię badań oraz określić znaczenie analizy zawartej w opracowaniu (tabela 1).

Przeprowadzenie porównania było możliwe, ponieważ zarówno *Listy 500*, jak i publikacja GUS uwzględniają te same grupy podmiotów gospodarczych, tj. nie są brane pod uwagę jednostki sektora finansowego. Ponadto zawarty w opracowaniu GUS podział przedsiębiorstw ze względu na wielkość zatrudnienia pozwala wydzielić na potrzeby porównania „największe przedsiębiorstwa”. Można zauważyć, że pod względem przychodów analizowany zbiór przedsiębiorstw (*Listy 500* z lat 2004–2011) obejmuje odpowiednio ok. 70%, a pod względem zatrudnienia ok. 50% przychodów wszystkich przedsiębiorstw zatrudniających ponad 249 osób. Pod względem zysku netto charakterystyki te ukształtowały się na nieco wyższym poziomie.

Tabela 1. Udział danych dotyczących przedsiębiorstw z *List 500* w danych dotyczących pełnego zbioru największych polskich przedsiębiorstw (w %)

Wyszczególnienie	2004	2009	2011
Udział przychodów, zatrudnienie > 249	71,5	69,5	69,5
Udział przychodów, zatrudnienie > 49	50,8	49,0	49,5
Udział zysku netto, zatrudnienie > 249	71,4	73,8	72,2
Udział zysku netto, zatrudnienie > 49	54,0	51,6	56,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie na podstawie danych zawartych w listach rankingowych największych polskich przedsiębiorstw oraz: [*Bilansowe wyniki finansowe...*, 2005, 2010, 2012, tab. 34].

⁷ Porównanie przeprowadzono dla lat 2004, 2009 oraz 2011 ze względu na istnienie dla tych okresów odpowiednich danych GUS.

Różnice między *Listami 500* a danymi GUS wynikają w dużym stopniu z odmiennych kryteriów klasyfikowania przedsiębiorstw na listach „Rzeczpospolitej” oraz przez Główny Urząd Statystyczny. GUS, w przeciwieństwie do rankingów wspomnianego dziennika, zbiera dane dotyczące wszystkich samodzielnych podmiotów, niezależnie od ich miejsca w grupach kapitałowych. Dlatego przedstawione wyniki pozwalają stwierdzić dużą reprezentatywność badanej próby w odniesieniu do zbioru największych polskich przedsiębiorstw.

2. Ogólna charakterystyka największych polskich przedsiębiorstw publicznych

W analizowanej próbie 500 największych polskich przedsiębiorstw z lat 1996–2011 początkowo dominowały przedsiębiorstwa sektora publicznego, których udział w przychodach całej listy w 1996 r. wyniósł 63,5% (tabela 2). Ich liczebność w kolejnych latach sukcesywnie się zmniejszała. W 1996 roku były to 223 przedsiębiorstwa, a w 2011 roku na *Liście 500* znalazły się jedynie 32 przedsiębiorstwa publiczne, co stanowiło 6,4%. Tej tendencji spadkowej towarzyszyła również redukcja poziomu zatrudnienia – aż o 67,2% w latach 1996–2011, podczas gdy zatrudnienie wszystkich podmiotów z *Listy 500* w badanym okresie wzrosło o 2,4%.

Wartość przychodów (w cenach bieżących) wszystkich przedsiębiorstw z *List 500* w latach 1996–2011 stale rosła i w przeciągu 15 lat zwiększyła się o 340,6%. Z kolei zysk netto, również w cenach bieżących, wzrósł o 933,8%. Natomiast w przypadku przedsiębiorstw publicznych – mimo malejącej ich liczby – charakterystyki te zwiększyły się odpowiednio o 11,5% i 549,0%. Ten znaczący wzrost zysków netto wynika najprawdopodobniej z monopolistycznej pozycji przedsiębiorstw publicznych, które charakteryzują się wysoką rentownością w porównaniu do firm prywatnych. Zaskakujący jest jednak fakt, że zmiany wartości przychodów oraz zysku netto największych przedsiębiorstw publicznych w analizowanym okresie miały charakter cykliczny. Zapewne jest to wynikiem mniejszej elastyczności działania badanych podmiotów oraz większej podatności na zmiany koniunkturalne (wzrost PKB wyniósł: w 1996 roku – 6,2%, w 2000 roku – 4,3%, w 2004 roku – 5,3%, w 2009 roku – 1,6%, a w 2011 roku – 4,3%).

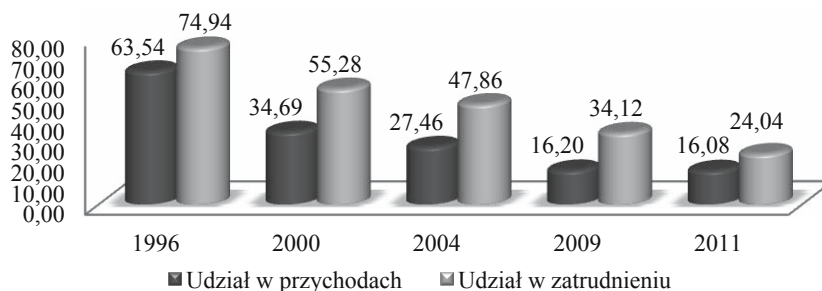
Tabela 2. Ogólna charakterystyka grupy przedsiębiorstw publicznych – dane ilościowe

Lp.	Wyszczególnienie	1996	2000	2004	2009	2011	Dynamika (w %)
1.	Liczba pp	223	140	89	44	32	14,35
2.	Przychody (lista)	268,03	461,59	661,94	965,47	1 180,82	440,56
3.	Przychody pp	170,29	160,12	181,78	156,37	189,86	111,49
4.	3:2 (w %)	63,54	34,69	27,46	16,20	16,08	x

5.	Zatrudnienie (lista)	1 665,46	1 301,03	1 215,16	1 570,89	1 705,61	102,41
6.	Zatrudnienie pp	1 248,05	719,25	581,63	535,97	410,03	32,85
7.	6:5 (w %)	74,94	55,28	47,86	34,12	24,04	x
8.	Zysk netto (lista)	5,79	3,52	38,10	40,43	59,86	1 033,82
9.	Zysk netto pp	2,53	-2,27	9,53	7,19	16,44	649,02
10.	9:8 (w %)	43,76	x	25,01	17,78	27,47	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w listach rankingowych największych polskich przedsiębiorstw.

W 1996 roku przedsiębiorstwa publiczne, stanowiące wówczas 44,6% wszystkich firm z *Listy 500*, uzyskały 63,5% udziału w przychodach i miały 74,9% udziału w zatrudnieniu. Po 15 latach udziały te znacząco się zmniejszyły. W 2011 roku przedsiębiorstwa publiczne stanowiły 6,4% wszystkich firm z *Listy 500*, miały 16,1% udziału w przychodach i 24,0% w zatrudnieniu. Wskazuje to na spadek znaczenia przedsiębiorstw publicznych wśród największych firm w polskiej gospodarce (rysunek 1). Warto jednak zwrócić uwagę, że przedsiębiorstwa publiczne mają szczególnie duży udział w grupie największych polskich firm. Na przykład wśród 15 największych firm w 2009 roku aż 9 z nich to przedsiębiorstwa publiczne lub znajdujące się pod kontrolą korporacyjną Skarbu Państwa [Bałtowski 2012, s. 205–207].



Rysunek 1. Udział przychodów i zatrudnienia pp w kolejnych listach największych przedsiębiorstw (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w listach rankingowych największych polskich przedsiębiorstw.

Analizując efektywność funkcjonowania przedsiębiorstw publicznych w latach 1996–2011 (tabela 3), zauważamy, że przyrost wydajności pracy przedsiębiorstw publicznych był niższy od wskaźnika całej grupy firm z *Listy 500*. O ile w 1996 roku wydajność pracy w pp wynosiła 84,8% przeciętnej wydajności na *Liście 500*, o tyle w 2011 roku 66,9%.

Tabela 3. Ogólna charakterystyka grupy przedsiębiorstw publicznych – dane jakościowe

Lp.	Wyszczególnienie	1996	2000	2004	2009	2011	Dynamika (w %)
1.	Wydajność pracy (lista)	160,93	354,79	544,74	614,60	692,32	430,18
2.	Wydajność pracy pp	136,45	222,62	312,53	291,74	463,05	339,36
3.	2:1 (w %)	84,78	62,75	57,37	47,47	66,88	x
4.	Zyskowość pracy (lista)	3,48	2,70	31,35	25,74	35,10	1 009,48
5.	Zyskowość pracy pp	2,03	-3,16	16,38	13,41	40,10	1 975,51
6.	5:4 (w %)	58,39	-	52,26	52,11	114,27	x
7.	Rentowność (lista)	2,16	0,76	5,76	4,19	5,07	234,66
8.	Rentowność pp	1,49	-1,42	5,24	4,60	8,66	582,12
9.	8:7 (w %)	68,87	-	91,09	109,78	170,84	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w listach rankingowych największych polskich przedsiębiorstw.

Może to świadczyć o utrzymującym się nadmiernym poziomie zatrudnienia w grupie przedsiębiorstw publicznych. Natomiast wskaźniki zyskowości pracy oraz rentowności pp cechowały się większą i zróżnicowaną zmiennością. Wynika to najprawdopodobniej z faktu, że zysk netto, determinujący te wskaźniki, podlegał w badanym okresie istotnym wahaniom związanym ze zmianami koniunktury gospodarczej w Polsce i na świecie.

Wartość wskaźnika wydajności pracy w przedsiębiorstwach publicznych na tle wartości tego wskaźnika dla całej listy w kolejnych latach przedstawiono na rysunku 2.



Rysunek 2. Wskaźnik wydajności pracy w pp w porównaniu do całej listy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w listach rankingowych największych polskich przedsiębiorstw.

3. Zmiany strukturalne w grupie największych przedsiębiorstw publicznych

Wśród przedsiębiorstw publicznych w 1996 roku można było wyróżnić 14 spółek komunalnych, natomiast państwo nie było większościowym udziałowcem żadnej spółki notowanej na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW) (tabela 4).

Tabela 4. Charakterystyka spółek giełdowych i komunalnych w grupie przedsiębiorstw publicznych – dane ilościowe

Lp.	Wyszczególnienie	1996	2000	2004	2009	2011
1.	Liczba pp, w tym:	223	140	89	44	32
a.	sg	–	1	1	7	6
b.	sk	14	11	6	5	4
2.	Przychody pp, w tym:	170,29	160,12	181,78	156,37	189,86
a.	sg	–	0,35	0,44	66,22	103,39
b.	sk	3,40	4,25	3,42	3,78	3,29
3.	2a:2 (w %)	–	0,22	0,24	42,35	54,45
4.	2b:2 (w %)	2,00	2,65	1,88	2,42	1,74
5.	Zatrudnienie pp, w tym:	1 248,05	719,25	581,63	535,97	410,03
a.	sg	–	0,42	2,60	105,17	126,19
b.	sk	26,33	21,08	16,25	15,19	13,11
6.	5a:5 (w %)	–	0,06	0,45	19,62	30,78
7.	5b:5 (w %)	2,11	2,93	2,79	2,83	3,20
8.	Zysk netto pp, w tym:	2,53	–2,27	9,53	7,19	16,44
a.	sg	–	0,01	0,01	6,73	10,75
b.	sk	0,05	–0,03	0,04	0,18	0,20
9.	8a:8 (w %)	–	x	0,13	93,61	65,37
10.	8b:8 (w %)	2,12	x	0,45	2,51	1,20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w listach rankingowych największych polskich przedsiębiorstw.

W kolejnych latach liczba spółek komunalnych zmniejszała się, a giełdowych rosła. W 2011 roku spółki komunalne stanowiły 12,5% przedsiębiorstw publicznych znajdujących się na *Liście 500*, a giełdowe 18,8%. Zaobserwowane tendencje świadczą o postępującej prywatyzacji, zazwyczaj w wyniku sprzedaży w całości dużych, dobrze działających przedsiębiorstw komunalnych inwestorom prywatnym oraz stopniowego zbywania udziałów przedsiębiorstw państwowych za pośrednictwem GPW.

Szczególne znaczenia wśród przedsiębiorstw publicznych nabrały w ostatnich latach duże spółki notowane na GPW, w których jednak Skarb Państwa zachowuje udziały większościowe. Przedsiębiorstwa te, które można określić jako państwowe spółki giełdowe, w 2011 roku wygenerowały 65,4% zysków netto, 54,5% przychodów całego badanego zbioru przedsiębiorstw publicznych i zatrudniały 30,8% pracowników (rysunek 3). Szczególny wzrost ich znaczenia można obserwować od 2009 roku, kiedy to w wyniku prywatyzacji pośredniej w latach 2008–2011 na giełdzie zadebiutowały duże i znaczące państwowe spółki giełdowe, przede wszystkim z branży energetycznej, takie jak Enea SA, PGE SA, Tauron Polska Energia SA, Jastrzębska Spółka Węglowa SA – znalazły się one wśród pierwszych 40 firm z *Listy 500* z 2009 roku oraz w czołowych 20 przedsiębiorstwach z 2011 roku.

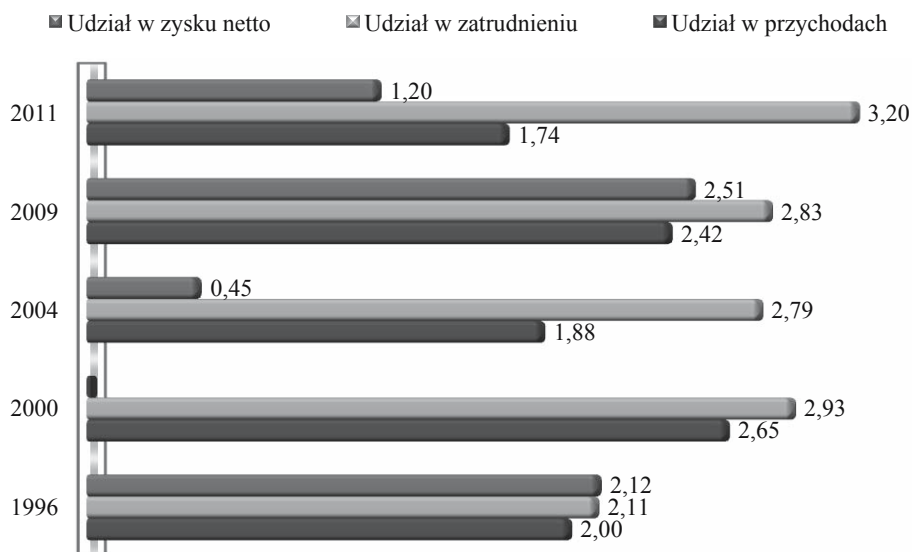


Rysunek 3. Udział charakterystyk ekonomicznych spółek giełdowych w grupie przedsiębiorstw publicznych (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w listach rankingowych największych polskich przedsiębiorstw.

W latach 1996–2011 dynamika przychodów spółek komunalnych spadła o 13,1%, natomiast dynamika zatrudnienia oraz zysku netto wyniosła odpowiednio 151,6% oraz 367,6%. Tendencje te wynikają ze specyfiki funkcjonowania spółek komunalnych, które często mają atrybuty monopolu naturalnego. Warto zwrócić jednak uwagę na to, że dynamika przychodów spółek komunalnych była o połowę niższa niż wszystkich przedsiębiorstw publicznych z *Listy 500*. Może to wynikać z faktu, iż podstawowy cel spółek komunalnych stanowi zaspokajanie potrzeb bytowych społeczności, a nie maksymalizacja zysku.

W analizowanym okresie spółki komunalne miały wśród przedsiębiorstw niewielkie znaczenie, gdyż ich udział w charakterystykach największych przedsiębiorstw publicznych był dość stabilny i wynosił kilka procent (rysunek 4).



Rysunek 4. Udział charakterystyk ekonomicznych spółek komunalnych w grupie przedsiębiorstw publicznych (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych na listach rankingowych największych polskich przedsiębiorstw.

Zakończenie

Na *Liście 500* największych przedsiębiorstw w 1996 roku sektor publiczny zajmował dominującą pozycję pod względem charakterystyk ilościowych (przychodów, zatrudnienia), a także wskaźników efektywnościowych (wydajności pracy, zyskowności oraz rentowności netto). Po 15 latach znaczenie sektora publicznego wśród największych polskich przedsiębiorstw znacząco się zmniejszyło. W 2011 roku badane podmioty stanowiły 6,4% wszystkich firm *Listy 500*, mając 16,1% udziału w przychodach, 27,5% w zysku netto oraz 24,0% w zatrudnieniu. Tendencje te mogą wynikać z faktu, że przedsiębiorstwa publiczne to duże podmioty zajmujące czołowe miejsca na *Listach 500*. Ponadto wysoka koncentracja przedsiębiorstw publicznych pod względem zatrudnienia oraz zysku netto może wynikać z ich uprzywilejowanej pozycji.

Powyższy wniosek potwierdza analiza wskaźników efektywności przedsiębiorstw publicznych. W badanym okresie podmioty te, mimo niższego przyrostu zysku netto w porównaniu do całej *Listy 500*, charakteryzowały się znacząco wyższą dynamiką rentowności netto oraz zyskowności pracy. Ponadto przedsiębiorstwa publiczne od 2009 roku osiągały wyraźnie większą rentowność netto niż wszystkie firmy z *Listy 500*.

Trzeba dodać, że udział wydajności pracy przedsiębiorstw publicznych we wskaźniku całej *Listy 500* sukcesywnie zmniejszał się do 2009 roku. Może to wskazywać

na nieracjonalny poziom zatrudnienia w badanych podmiotach oraz na nieadekwatną politykę restrukturyzacyjną.

Warto również zauważyć, że w latach 1996–2011 charakterystyki ilościowe (przychody, zysk netto), a także wskaźniki jakościowe (zyskowność pracy oraz rentowność netto) przedsiębiorstw publicznych cechowały się wysoką podatnością na zmiany cykli koniunkturalnych, co może być konsekwencją mniejszej elastyczności działania tych podmiotów.

Na podstawie analizy strukturalnej przedsiębiorstw publicznych możemy zauważyć rosnące znaczenie spółek giełdowych wśród badanych podmiotów w latach 1996–2011. W 1996 roku na *Listcie 500* nie było żadnej spółki notowanej na GPW, a po 15 latach podmioty te stanowiły już 18,8% przedsiębiorstw publicznych, uzyskały 65,4% zysków netto, 54,5% przychodów i zatrudniały 30,8% pracowników sektora publicznego. Tak wysoki odestek spółek giełdowych wśród publicznych przedsiębiorstw może wynikać z przeprowadzonej w ostatnich latach prywatyzacji pośredniej dużych firm państwowych zajmujących czołowe pozycje na *Listach 500*.

Natomiast spółki komunalne wśród największych publicznych przedsiębiorstw w latach 1996–2011 miały marginalną pozycję – ich liczebność sukcesywnie się zmniejszała, a udział w charakterystykach wahał się w granicach 0,5–3,2%. Może to wynikać ze specyfiki działania spółek komunalnych. Z reguły podmioty te funkcjonują na rynkach lokalnych, gdyż skalę ich działania często ogranicza infrastruktura, niezbędna do świadczenia usług komunalnych, oraz liczba mieszkańców danej jednostki terytorialnej. Ponadto podstawowym celem działania spółek komunalnych jest zaspokajanie potrzeb bytowych danej społeczności, a nie maksymalizacja zysku – co ma wpływ na wielkość ich przychodów oraz rentowność produkcji.

Reasumując, przeprowadzona analiza największych w latach 1996–2011 przedsiębiorstw publicznych pozwoliła zidentyfikować tendencje zachodzące w badanej grupie podmiotów oraz określić ich znaczenie i rolę w polskiej gospodarce.

Bibliografia:

1. Bałtowski M. (2007), *Rodowód własnościowy i udział kapitału zagranicznego a wyniki największych polskich przedsiębiorstw*, [w:] *Zmiany w polskich przedsiębiorstwach*, B. Błaszczyk, P. Kozarzewski P. (red.), Raporty CASE, nr 70, Warszawa.
2. Bałtowski M. (2012), *Polskie „czempiony” – charakterystyka i analiza zbioru największych polskich przedsiębiorstw po 20 latach transformacji*, [w:] *Liberalizm ekonomiczny w dobie transformacji, integracji i globalizacji*, ZN UE, Poznań 2012, nr 230.
3. *Bilansowe wyniki finansowe podmiotów gospodarczych za: 1996 r., 2000 r., 2004 r., 2009 r., 2011 r.*, GUS, Warszawa 1997–2012.
4. Czaplak J., Żyśko R. (2012), *Wieloaspektowa analiza największych przedsiębiorstw w Polsce w 2009 roku*, „Annales UMCS” 2012, sec. H, vol. XLVI, 2.
5. *Lista 2000*, „Rzeczpospolita”, edycja: 2004, 2009, 2011, październik 2005–2012.
6. *Lista 500*, „Rzeczpospolita”, edycja 2000, kwiecień 1999.
7. *Lista 500 edycja 1996*, „Nowe Życie Gospodarcze” 1997, nr 22.

**Structure and meaning of the biggest public enterprises
in Poland in the years 1996–2011**

The article presents results of multi-faceted analysis which was conducted on the set of biggest public enterprises in the years 1996–2011. The survey was based on the “500 List” and “2000 List” published by “Rzeczpospolita” daily.

In the introduction, there are methodology assumptions presented which were accepted for the needs of analysis. Next chapters focus on firms from public sector and consist of multi-faceted analysis. In the last part of this research authors presented conclusions based on the analysis.